

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Факультет психології

Наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів та молодих учених

«ВЕКТОРИ ПСИХОЛОГІЇ-2020»

Матеріали Міжнародної молодіжної
науково-практичної конференції

Харків - 2020

УДК 612.821.(082)

ББК 88.34

К 88

«ВЕКТОРИ ПСИХОЛОГІЇ – 2020». Матеріали Міжнародної молодіжної наукової конференції (24 квітня 2020 р., м. Харків, Україна). - Харків

Затверджено на засіданні вченої ради ХНУ імені В.Н.Каразіна, факультету психології від 24.04.2020 р., протокол №4

Редакційна колегія:

Крейдун Н. П., канд. психол. н., професор, декан факультету психології ХНУ імені В.Н.Каразіна

Олефір В.О., д. психол. н., доцент

Кряж І. В., д. психол. н., професор

Кочарян О.С., д. психол. н., професор

Наливайко О.О., канд. пед. н., доцент

Літвякова В.Ю. студентка 3 курсу факультету психології.

Баліцька А.Р. студентка 4 курсу факультету психології.

Глушко М.А. студентка 2 курсу факультету психології

Адреса редакційної колегії: 61077, Харків, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, факультет психології.

Email: psy.ntukarazin@gmail.com

© В. М. Фіцай – дизайн обкладинки

Мелітопольський державний педагогічний університет ім. Б. Хмельницького

Педагогічний аспект соціальної роботи з неповною сім'єю

Ефективність соціально-економічного розвитку держави є можливим лише за умови застосування новітніх, результативних форм і методів соціального функціонування суспільства. Численна кількість публікацій присвячена розвитку сім'ї як структурної одиниці суспільства. Так, наприклад, серед наукових публікацій щодо особливостей життєдіяльності неповних сімей ми звернули увагу на дослідження Н. Арістової, О. Вакуленко, Т. Гурко, А. Желєзної, В. Захаренко, І. Зверєвої, А. Капської та ін.). Окремі аспекти проблеми підготовки фахівців соціальної сфери до взаємодії з сім'єю займалися такі вчені, як І. Артеменко, Л. Єрьоміна, О. Карпенко, Л. Москальова, Н. Романова, І. Савельчук, О. Федорова та ін.

Відповідно теми доповіді зазначимо, що сім'я – це мала соціальна група, об'єднана житлом, загальним бюджетом і родинними зв'язками. Сім'ї класифікують за різними ознаками, наприклад, за структурним складом: повна сім'я (є мати і батько), неповна сім'я (є лише мати або батько), спотворена, або деформована сім'я (наявність вітчима замість батька або мачухи замість матері); за функціональними особливостями: гармонійна сім'я, дисгармонійна сім'я.

Основними причинами виникнення неповних сімей є: повна сім'я, що перестає існувати внаслідок смерті одного з батьків; розлучення сімейної пари; позашлюбна народжуваність; феномен дистантної сім'ї; втрата батька-учасника АТО під час воєнних дій.

Неповну сім'ю можна визначити як динамічну групу людей, що складається з одного з батьків з однією чи кількома неповнолітніми дітьми, які разом проживають, поєднані родинними стосунками кровної спорідненості, спільністю формування й задоволення соціально-економічних і біологічних потреб, взаємною моральною відповідальністю.

Соціальний працівник – це фахівець, діяльність якого націлена на створення умов для самостійного розв'язання життєвих проблем, що з'являються. До того ж, важливими є заходи з налагодження соціальної взаємодії в сім'ї, що є впливовою на

виконання сімейних ролей і на бажання дітей створити в майбутньому свою сім'ю. Ця взаємодія є складною для неповної сім'ї, що зумовлюється відсутністю спільної діяльності батьків щодо виховання дітей, вирішення побутових проблем, організації дозвілля, а також відсутністю спільних прагнень батьків і дітей та дій щодо їх досягнення, постійного спілкування між усіма членами сім'ї.

Педагогічний аспект соціальної роботи з неповними сім'ями полягає у доборі відповідних форм і методів здійснення позитивного впливу на розв'язання ряду проблемних питань. Практичну реалізацію методів соціальної роботи наочно виявляє таке поняття як «форма соціальної роботи». У наукових джерелах під формою – розуміють як одиничні заходи, так і довгострокові види соціальної роботи. У тому випадку, коли метод виступає шляхом, способом досягнення мети і розв'язання завдання, форма соціальної роботи виступає способом організації змісту роботи, унаочнення певних способів організації соціальної роботи. До основних форм соціальної роботи з неповними сім'ями, що найчастіше використовують: групові, індивідуальні, масові; одноразові заходи, постійно діючі «пульсуючі»; ті, що розраховані на близьку перспективу – до 2 тижнів і ті, що розраховані на середню перспективу – до 2 місяців (розв'язуються певні функціональні проблеми сім'ї, усуваються наслідки), а також – на віддалену перспективу – від 2 місяців і більше; стаціонарні, виїзні, пересувні та циклічні.

У ході проведення експериментальної частини дослідження теми нами було використано тренінг, у ході якого було застосовані діагностичні методи, метод лекції, метод бесіди. Впровадженню різних вправ сприяли також і метод «рівний-рівному», метод вибуху, метод реконструкції тощо. Доцільність врахування педагогічного аспекту у соціальній роботі з неповними сім'ями підтверджено результатами опитування учасників, що було проведено перед початком тренінгу та після його завершення. Так, наприклад, на початку зустрічі високий рівень бажання до взаємодії з соціальним працівником не було виявлено взагалі, середній рівень – 60%, а низький – 40%. Натомість, відсоткові результати збільшилися по завершенні зустрічі: високий рівень продемонстрували 80% учасників, середній – 20%. І, відповідно, низький рівень не було виявлено взагалі.

Сумуючи зазначене, підкреслимо, що робота соціального працівника з неповними сім'ями – це складний довготривалий і систематичний процес взаємовпливу фахівця соціальної сфери та батьків, що має на меті координацію виховної діяльності та компенсацію дефіциту виховання з такими сім'ями, забезпечення повноцінного розвитку й соціалізації особистості.

Література:

1. Бобовська, А. В., Федорова, О. В. (2018). Професійно-етичні норми соціальної роботи //Теоретичні і прикладні проблеми психології. № 3 (1). С. 34-40.
2. Yeromina, L. (2016). Migration of pupils of boarding establishments from occupation areas: state, problems, perspectives, «Problemy Wczesnej Edukacji», nr 35 (4).
3. Moskalyova, L., Eremina, L. (2015). Sacredness of the family in cultural practices of northern preazov peoples: historical and theoretical aspects. Bulgarian Journal of Science and Education Policy (BJSEP), 9, 1, 117-128

Наукове видання
Матеріали Міжнародної конференції
25 квітня 2020 р, м. Харків, Україна

«Вектори психології-2020»

Формат 60x84/16. Ум.друк.арк.9.6. Тираж 50. .

Видавець і виготовлювач
Харківський національний університет
імені В.Н. Каразіна
61022, м.Харків, майдан Свободи, 4.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №3367 від 13.01.2000

